

Remissvar

Jernkontorets diariernr: 04/20

Stockholm 2020-04-29

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

i.remissvar@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se
andreas.kannesten@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2019:63, Mer biogas!, I2019/03474/E

Sammanfattning

Jernkontoret anser att utredningens ambition att stimulera en ökad biogasproduktion i Sverige är motiverad, samt att de förslag som presenteras till viss del kan leda till detta. Jernkontoret anser vidare att det krävs ytterligare åtgärder för att industrins behov ska kunna tillgodoses och därmed säkerställa en uppfyllelse av klimatmålet om nettonollutsläpp till 2045. Därför måste även utredningens andra stödpaket skyndsamt utredas vidare. För att industrin ska kunna tillgodogöra sig biogasen, är även kvalitetsfrågan avgörande vilket måste tas i beaktande vid utvecklingen av en mer omfattande svensk gasmarknad.

Övergripande synpunkter

Det är bra om biogasen kan stimuleras till en kostnadseffektiv produktion utifrån de behov som föreligger inom flera sektorer, och som har sin grund i ambitionerna att nå det klimatpolitiska målet till 2045. Lika viktigt är att biogasen sedan kan komma till användning på ett sådant sätt som också det stöttar möjligheterna till att på ett hållbart sätt uppnå nämnda mål. Det är också positivt att utredningen utgår från att förslagen ska kunna stimulera olika tekniker för produktion av förnybara bränslen.

Att utredningen i sina bedömningar av potentialen i användning av biogas inte tar hänsyn till betalningsvilja, utan enbart till måluppfyllelse (klimatmålet), är olyckligt. Det riskerar att förlora ett perspektiv där vissa användare av biogas har större möjlighet att föra vidare kostnaderna i kundledet, än vad den internationellt konkurrensutsatta industrin kan antas ha. Det perspektivet bör därför lyftas in i den fortsatta behandlingen av utredningens förslag och andra kommande åtgärder i syfte att stimulera produktion och användning av biogas i Sverige.

Jernkontoret håller med om att gasanvändningen inom energisektorn som helhet behöver ses över. Det blir särskilt angeläget i samband med att politiken med nödvändighet inriktas

mot att lösa de framtida behoven av ökad elproduktion och ett bibehållet konkurrenskraftigt och leveranssäkert elsystem.

Utredningen är inte tillräckligt tydlig i fråga om vätgasens betydelse. Den har en stor potential inom industrins användning, och produktion av vätgas bör ingå i åtgärdsförslaget. Dess möjligheter för svensk industri och näringsliv måste utredas ytterligare, och åtgärder vidtas för att stimulera teknikutveckling, ökad produktion och infrastrukturinvesteringar.

Industrins användning av biogas

Utredningen pekar tydligt ut behoven inom industrisektorn, och gör också den korrekta iakttagelsen att det ur ett samhällsperspektiv är viktigt att inte bara beakta hur emissionerna förändras när biogas ersätter ett visst bränsle. Det är också viktigt att värdera vilka andra alternativ som finns för just den applikationen (s.146).

Utifrån den formuleringen kommer utredningen ändå till slutsatsen att det är transportsektorn som i första hand ska anses vara en prioriterad användare av biogas. Detta trots att det inom transportsektorn finns flera olika alternativ till både val av transportmedel, nya logistiklösningar och möjliga bränslen och drivmedel för omställning från fossila bränslen. Inom den del av industrin som främst ser möjligheter till att ersätta fossila gaser med biogas, saknas den typen av alternativ. Det är också i många fall tidskritiskt för industrin att vid ett givet investeringstillfälle kunna lita på att framtida behov av biogas kan tillgodoses. I annat fall riskerar investeringar att utebli. Omställningen sker inom industrin i större steg, och med längre investeringshorisonter än inom många delar av transportsektorn. Industrin agerar dessutom i en internationell konkurrens både vad gäller kostnadsläge och investeringsallokeringar, vilket bland annat påverkar betalningsförmågan för biogasen.

Jernkontoret anser utifrån ovanstående perspektiv att industrin av utredningen borde ha prioriterats högre vad gäller möjligheterna att ta del av den biogasproduktion som antas utvecklas till följd av förslaget. Att nå transportsektorns mål för 2030 får inte stå i vägen för det övergripande nationella målet och industrins möjlighet att med bibehållen och utökad aktivitet och konkurrenskraft uppnå sina ambitioner avseende minskade utsläpp av koldioxid till 2045. En fortsatt skattereduktion på användarsidan utan några förändrade möjligheter för industrin, innebär att industrin även fortsättningsvis hålls utanför användning av biogas trots att industrin brett och aktivt arbetar för att utveckla produkter och lösningar som möjliggör en fossilfri framtid. Det riskerar också att minska den svenska marknaden för biogas om industrin hålls utanför, eftersom det skulle minska investeringsviljan och intresset för att öka produktionen i Sverige.

Det saknas i dagsläget åtgärdsförslag för att stimulera användningen inom industrin, i syfte att inte all tillgänglig biogas ska sugas upp av transportsektorn där betalningsförmågan är större än i den internationellt konkurrensutsatta energiintensiva processindustrin. Vid genomförande av utredningens förslag, eller andra åtgärder som syftar till att stimulera biogasproduktion, bör även ett samlat grepp tas för stimulans av industrins användning. En viktig del av lösningen som även nämns inom utredningen är att utveckla möjligheterna att tillgodoräkna sig användningen av biogas inom ETS. Jernkontoret stödjer den synen, och det är viktigt att det åtgärdas snarast. Ett biogasregister bör också harmoniseras inom EU för att främja lika villkor på en så stor marknad som möjligt.

Stödförslagen och styrmedel

Utredningen föreslår två olika stödpaket, med olika utformning beroende på vilka tekniker som används. Att svensk biogasproduktion behöver stimuleras är riktigt för att jämna ut

konkurrenssituationen gentemot andra länder. Det är också bra att man ser till de olika behoven utifrån bland annat mognadsgrad för de olika lösningarna.

Avseende det första stödpaketet kan man ändå ifrågasätta om man i tillräcklig grad har utforskat möjligheten att gå vidare med ett mer effektivt och långsiktigt auktionsförfarande. Det bör i den fortsatta implementeringen av stödpaket tydligt redovisas varför regeringen, om man följer utredningens förslag, inte anser sig kunna implementera ett auktionsförfarande, exempelvis utifrån den svenska budgetprocessen.

Det är också tveksamt om uttalade produktionsmål och en fast premie verkligen kommer att kunna leda till en konsolidering av marknaden, så som man önskar. Det är vanligen snarare mer marknadsbaserade lösningar som har möjlighet att bättre uppnå en sådan omvandling av marknadsstrukturen. Eftersom den nuvarande svenska produktionen lyder under hård konkurrens från främst en dansk produktion och det är brådskande med åtgärder för att få branschen att överleva och växa, kan den föreslagna lösningen ändå fungera som en övergångslösning medan en mer långsiktig lösning med auktionsförfarande utreds och initieras, exempelvis i samband med att frågan om det andra stödpaketet färdigställs.

Som tidigare påpekats saknas i utredningen till stor del ett perspektiv utifrån den industriella användningen av biogas. För att föreslagna stödpaket ska driva en industriell biogasanvändning behöver införandet av en produktionspremie vara anpassad till industrins behov, alternativt kompletteras med en prisutjämning för industriella kunder för att utjämna biogasens prisnivå till naturgasens. Frågan om industriell biogasanvändning bör vara en del av det första paketet.

Utformningen av det andra stödpaketet ser ut att kunna fungera mer kostnadseffektivt, och dess sjösättning är brådskande för att produktionen ska kunna bidra till en omställning inom industrin. Det är därför olyckligt att det inte har kunnat analyseras fullständigt inom utredningen, och att ett färdigt förslag därför inte föreligger. Jernkontoret önskar därför att regeringen skyndsamt går vidare med att utreda hur detta stödpaket ska utformas. Det bör också göras i nära samverkan och dialog med industrin.

Vad gäller finansieringen måste regeringen i det fall man efter kontrollstationen väljer att höja skatten på fossila bränslen, göra det utifrån en helhetsbild över industrins möjligheter att ställa om sina transporter utan negativ inverkan på konkurrenskraften.

Slutligen poängterar Jernkontoret betydelsen av att ett stödsystem i samband med dess införande även inkluderar en stor tydlighet i hur och när detsamma ska avslutas.

[Ev. hänvisning till andra remissinstanser]

Jernkontoret

Bo-Erik Pers
Verkställande direktör

Pär Hermerén
Handläggare